

ZENDPROEVEN OP HET BERGSTATION MALABAR

Uit: Honderd Jaar Radio, Veron. Radio (-amateurisme) in het voormalig Nederlands-Oost-Indië

Door: W.J. Betz, PA3ADW, ex PK1BU

In maart 1918 was te Malabar de provisorische zendinstallatie met een lichtboog van 600 A gereed en werd met seinen op de daarvoor geschikt geachte uren begonnen. De Nederlandse PTT werd verzocht om de zender op 5000 m (60KHz) golflengte te beluisteren. Het resultaat was nihil. In Japan werd een speciaal geconstrueerde dynamo besteld en gekoppeld aan een waterturbine, overgenomen van een mijnonderneming op Sumatra, waarmee het uitgangsvermogen van de lichtboogzender kon worden verdubbeld; echter ook zonder resultaat. (Zijn ze in Holland doof ? red.)

Tezelfdertijd werd te Tjililin, in een bergkloof 25 km zuidwest van Bandung, door Telefunken een VLF-machinezender van 100 kW geplaatst met een antenne die tegen een bergwand opliep. Deze

installatie, die door de Nederlandse regering min of meer was opgedrongen, kwam in augustus 1918 gereed. Ook deze zender, op een golflengte van 5000 m, werd in Nederland niet gehoord. Naar aanleiding van deze negatieve resultaten vond Dr. de Groot het noodzakelijk een onderzoek te doen naar de reikwijdte van de genoemde zenders. In het radiolaboratorium te Bandung werd een verbeterde, transportabele ontvanginstallatie

vervaardigd en geplaatst op het oorlogsschip "De Zeven Provinciën" met als operator Ir. D.C. Noppen*. Aan boord waren aanwezig de bedieners van het ontvangapparaat, de korporaals-seiner van de Koninklijke Marine J. Verbrugge en R. Visser. De heer D.C. Noppen reisde als vakantieganger mee. In november 1918 stoomde "De Zeven Provinciën" via Japan en het Panamakanaal naar Nederland. Gedurende de gehele reis bleven de signalen van Malabar, zij het met enige onderbrekingen, dagelijks gedurende enige uren hoorbaar. Na aankomst op 1 april 1919 werd de betreffende ontvanger opgesteld in een houten gebouwtje te Blaricum en ook daar werd op 23 mei 1919 Malabar vrij redelijk ontvangen op een 4 km lange antennendraad, evenals de Telefunken machinezender te Tjililin, zij het wat zwakker. Geconcludeerd moest worden dat de ontvanginstallatie van de PTT in Nederland niet had voldaan.

Ter afronding een grappig voorval. Voor een demonstratie van de kort daarvoor provisorisch geïnstalleerde Poulsen-zender waren een paar officials geïntroduceerd. Het gezelschap moest in dat stadium het laatste stuk naar het Malabarstation nog te paard afleggen. Na het inschakelen van de zender moesten nog enige handelingen worden verricht en de juiste frequentie voor maximaal.....

*Zie onder. Dankbetuiging Gouverneur Generaal van Nederlands-Indië aan Ir. D.C. Noppen

Model 6.

No. 1x. -

Bij de aanhaling van dit Besluit den dag en het nummer uitdrukken.

UITTREKSEL uit het Register der Besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië.

BIJLAGEN:

Buitenzorg, den 18den December 1922. -

A a n

den Heer D. C. Noppen, radiotechnisch ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst. -

Gelezen enz;

de Bandoeng.

Is goedgevonden en verstaan:

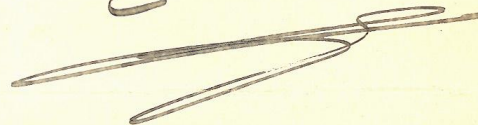
Aan D. C. Noppen, radiotechnisch ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst, in Nederlandsch-Indië, de waardeering en den dank der Regeering te betuigen voor het belangrijk aandeel, dat hij heeft gehad in de proeven met het ontvangtoestel, dat in Indië aangemaakt, per Hr. Ms. Zeven Provinciën naar Nederland vervoerd en te Blaricum opgesteld, in Nederland de eerste telegrammen uit Indië heeft opgevangen. -

Uittreksel dezès zal worden verleend aan den belanghebbende tot inlichting. -

Stemt overeen met Voorz. Register,

De Gouvernements-Secretaris,

Evenhuis

...vermogen worden ingesteld; daarbij liep ongeveer 100 A in de antenne. Kort daarop stormde een mandoer (opperman) onthutst de zenderruimte binnen met de mededeling dat er brand was in het spelhuis (waar de antenne-verlengspoel was opgesteld).

Grote consternatie; de zender werd onmiddellijk uitgeschakeld. Wat bleek: de ijzeren schroeven in de houten constructie van het spelhuis waren als gevolg van het sterke magnetische veld roodgloeiend geworden. De demonstratie moest worden uitgesteld tot de volgende dag, nadat de ijzeren schroeven door koperen waren vervangen. De verwachte ontvangst van de morsetekens in Nederland bleek echter - zoals reeds vermeld - een illusie te zijn!